

Müzik Öğretmeni Adaylarının Hizmet Öncesi Eğitimlerinin Yeterliliğine İlişkin Görüşleri

Music Teacher Candidates' Views on the Adequacy of Pre-Service Training

Şehriban KOCA^{a12}

(a) Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Mersin

Özet

Bu araştırmada müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin yeterliliğine ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından geliştirilen “hizmet öncesi eğitimin yeterliliğine ilişkin öğretmen algı ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 5li likert tipi ölçek modelinde olup 25 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğe ait Cronbach Alpha değerleri; birinci faktör için 0.94, ikinci faktör için 0.89, toplam ölçek için ise 0.94 olarak hesaplanmıştır. Araştırma sonucu müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin yeterliklerine ilişkin algı düzeylerinin genel olarak 3.86 “yüksek” düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin yeterliklerine ilişkin algılarının cinsiyetlerine ve mezun oldukları lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik öğretmeni adayları, hizmet öncesi eğitim, yeterlik

Abstract

In this study, it was aimed to examine the opinions of prospective music teachers about the adequacy of pre-service education. The research is a descriptive study in the survey model, and general survey model is used in the research. Teacher perception scale related to the adequacy of pre-service education developed by Kozikoğlu and Senemoğlu (2018) was used in the study. The scale is a 5-point Likert-type scale model consisting of 25 items and two sub-dimensions. Cronbach Alpha values of the scale; 0.94 for the first factor, 0.89 for the second factor, and 0.94 for the total scale. As a result of the research, it is seen that the perceptions of the pre-service trainings of music teacher candidates are generally 3.86 high. There was no statistically significant difference ($p> 0.05$) according to the gender and the type of high school they graduated from.

Keywords: Music teacher candidates, pre-service training, proficiency.

Giriş

Öğretmenlik sorumluluk gerektiren öğrencilerin yaşamlarına yön veren onları gerek kişilik gerekse mesleki açıdan şekillendiren bir meslektir. “Öğretmen adayları mesleki eğitimleri süresince bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler alanlarında mesleğe uygun davranış biçimleri geliştirirler en önemlisi de neyi, nasıl ve ne zaman öğretecekleri konusunda bilgi sahibi olurlar” (Doğan ve Çoban, 2009, s.159). Meslek hayatlarına başladıklarında ise almış oldukları eğitimin sonucu başarılı bir eğitim-öğretim faaliyeti gerçekleştirebilmeleri beklenmektedir. “Mesleki açıdan yeterlik, bir mesleğin başarılı bir biçimde icra edilebilmesi için sahip olunması gereken özellikler (bilgi, beceri ve tutumlar) olarak” (Şişman, 2011, s.230) tanımlanmaktadır.

Darling-Hammond, (2000) “okullarda gerçekleştirilen öğretimin kalitesinin, öğretmenlerin almış oldukları hizmet öncesi eğitimle doğrudan ilişkili” olduğunu, Küçükahmet (1993,s.134) ise “öğretmenin niteliğinin, eğitiminin niteliği ile özdeş olduğunu” belirtmektedir. Alan yazında yer alan

¹² Doç. Dr., Mersin Üniversitesi, sehriban.koca@mersin.edu.tr

araştırmalarda öğretmenlerin sahip olmaları gereken yeterliklerin öğrenci başarısını etkilediği (Haycock, 1998) , “öğretmen adaylarının eğitim ve öğretim hakkındaki görüşlerinin ve öğretmen olarak kendilerini nasıl gördüklerinin öğretmen eğitimi için hayati bir önem taşıdığı savunulmaktadır” (akt.Yaşar, Karabay ve Bilaloğlu, 2013, s.273). Belirtilen görüşler doğrultusunda araştırmada müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin yeterliğine ilişkin görüşlerinin incelenerek var olan eksikliklerinin belirlenmesi amaçlanarak aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- 1.Müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesinde eğitimlerine ilişkin yeterlik düzeyleri nedir?
2. Müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesinde eğitimlerinin yeterlik düzeyleri, farklı değişkenlere (cinsiyet ve mezun olunan lise türü) göre farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırmada tarama modellerinden genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri, “geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır” (Karasar, 2009, s. 77).

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcılarını Türkiye’nin farklı üniversitelerinde öğrenim gören 120 müzik öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. “Amaçlı örnekleme, zengin bilgiye sahip olduğu düşünülen durumların derinlemesine çalışılmasına olanak vermektedir” (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.107). Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının seçiminde son sınıf olmaları ve öğretmenlik uygulaması sürecinde olmaları temel ölçüt olarak belirlenmiştir. Son sınıfta olan öğretmen adaylarının meslek hayatlarına yakın olmaları sebebiyle hizmet öncesi eğitimlerine bakış açıları önem arz etmektedir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına ilişkin betimsel bilgiler Tablo-1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmeni Adaylarına İlişkin Betimsel Bilgiler

		f	%
Cinsiyet	Kız	73	60.8
	Erkek	47	39.2
	Toplam	120	100
Mezun Olunan Lise Türü	Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi	97	80.8
	Anadolu	17	14.2
	Genel	6	5.0
	Toplam	120	100

Tablo 1 incelendiğinde öğretmen adaylarının %60.8’i kız, %39.2’sinin ise erkek öğrenciler olduğu; mezun oldukları lise türüne göre dağılımlarında ise büyük çoğunluğunun (%80.8) Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi mezunu oldukları görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kozikoğlu ve Senemoğlu (2018) tarafından geliştirilen “hizmet öncesi eğitimin yeterliğine ilişkin öğretmen algı ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 5li likert tipi ölçek modelinde olup 25 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğe ait Cronbach Alpha değerleri; birinci faktör için 0.94, ikinci faktör için 0.89, toplam ölçek için ise 0.94 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analiz edilmesinde SPSS 20.0 istatistik programı kullanılmıştır. Bulguların istatistiksel olarak ifade edilmesinde, frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ve standart sapma, bağımsız gruplar için t testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır.

Tablo 2. Ölçeğe Ait Ortalama Puan ($\bar{X}$) Aralıkları

Puan Aralıkları	Dereceleme
4,20- 5,00	Çok İyi Düzeyde
3,40- 4,19	İyi Düzeyde
2,60- 3,39	Orta Düzeyde
1,80- 2,59	Düşük Düzeyde
1,00- 1,79	Yetersiz

Bulgular

Tablo 3. Hizmet Öncesi Eğitimin Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Algı Ölçeğinin “Öğretimi Planlama ve Uygulama” Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Yetersiz		Düşük Düzeyde		Orta Düzeyde		İyi Düzeyde		Çok iyi Düzeyde		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
1. Kendi alanıma ilişkin konu alanı bilgisine sahip olma	1	0.8	5	4.2	14	11.7	81	67.5	19	15.8	3.93
2. Derste kazandırılması gereken kritik hedefleri ve içeriği öğrenci özelliklerine uygun olarak belirleyebilme	7	5.8	64	53.3	18	15.0	28	23.3	3	2.5	2.63
3. Öğretimi öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde planlayabilme	2	1.7	2	1.7	18	15.0	71	59.2	27	22.5	3.99
4. Öğrencilerin düşünme becerilerini harekete geçirecek zengin öğrenme ortamları oluşturabilme	2	1.7	2	1.7	11	9.2	76	63.3	29	24.2	4.06
5. Öğrenme ortamını öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenleyebilme.	-	-	1	0.8	5	4.2	73	60.8	41	34.2	4.28
6. Öğrencilerin düzeylerine ve ihtiyaçlarına uygun öğretim materyalleri hazırlayabilme	4	3.3	44	36.7	12	10.0	26	21.7	34	28.3	3.35

2. Uluslararası Eğitimde Yeni Arayışlar Kongresi
2nd International Congress on Seeking New Perspectives in Education

7. Hedeflere (kazanımlara) uygun materyaller hazırlayabilme	1	0.8	2	1.7	3	2.5	96	80.0	18	15.0	4.06
8. Öğrencilerin derse etkin katılımını sağlayabilme	16	13.3	61	50.8	4	3.3	36	30.0	3	2.5	2.57
9. Dersi öğretim programında belirtilen hedefleri (kazanımları) kazandıracak şekilde işleyebilme	1	0.8	2	1.7	5	4.2	90	75.0	22	18.3	4.08
10. Öğrencilerin konu alanını anlamlı bir şekilde öğrenmelerini sağlayabilme	-	-	3	2.5	37	30.8	71	59.2	9	7.5	3.71
11. Öğrencilerin derse ilgi duymalarını sağlayabilme	-	-	2	1.7	5	4.2	74	61.7	39	32.5	4.25
12. Dersi etkili öğretme-öğrenme materyalleri kullanarak işleyebilme	2	1.7	3	2.5	4	3.3	95	79.2	16	13.3	4.00
13. Öğrencilerin öğrendiklerini yeni problemlerin çözümünde kullanmalarını sağlayabilme	2	1.7	4	3.3	51	42.5	36	30.0	27	22.5	3.68
14. Sınıfta istenmeyen davranışları önleyebilme	1	0.8	2	1.7	35	29.2	66	55.0	16	13.3	3.78
15. Uygun ölçme-değerlendirme teknik ve araçları kullanarak öğrencilerin gelişimini izleyebilme	-	-	3	2.5	7	5.8	83	69.2	27	22.5	4.11
16. Öğrencilerin öğrenme düzeylerini geçerli ve güvenilir yollarla belirleyebilme	1	0.8	1	0.8	5	4.2	86	71.7	27	22.5	4.14
TOPLAM ($\bar{X}$)											3.78

Tablo 3’de görüldüğü gibi, aday öğretmenler hizmet öncesi eğitim ölçeği “öğretimi planlama ve uygulama” alt boyutunda hizmet öncesi eğitimlerinin “iyi düzeyde” ($\bar{X}$ =3.78) olduğunu düşünmektedirler. Müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesi eğitimlerine ilişkin en yeterli olduklarını düşündükleri yeterli “Öğrenme ortamını öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun şekilde düzenleyebilme” ($\bar{X}$ =4.28) dir.

Tablo 4. Hizmet Öncesi Eğitimin Yeterliğine İlişkin Öğretmen Algı Ölçeğinin “Öğrenci, Meslektaş, Yönetici, Veli ve Toplumla İlişkiler” Alt Boyutuna İlişkin Betimsel İstatistikler

Maddeler	Yetersiz		Düşük		Orta		İyi		Çok iyi		$\bar{X}$
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	
17. Okuldaki diğer öğretmenlerle sağlıklı iletişim kurabilme	-	-	-	-	5	4.2	64	53.3	51	42.5	4.38
18. Öğrencilerin kendilerini rahatlıkla ifade edebilecekleri iletişim ortamı sağlayabilme	-	-	-	-	29	24.2	78	65.0	13	10.8	3.86
19. Velilerle etkili iletişim kurabilme	-	-	2	1.7	55	45.8	36	30.0	27	22.5	3.73
20. Velilerle sorun yaşandığında olumlu bir şekilde çözümleyebilme	2	1.7	4	3.3	51	42.5	36	30.0	27	22.5	3.68
21. Okulun içinde bulunduğu toplumsal çevreye etkin uyum sağlayabilme	-	-	15	12.5	39	32.5	63	52.5	3	2.5	3.45
22. İçinde yaşanılan toplumun sosyokültürel özelliklerine etkin uyum sağlayabilme	-	-	-	-	5	4.2	64	53.3	51	42.5	4.38
23. Okul yöneticileriyle etkili iletişim kurabilme	1	0.8	2	1.7	35	29.2	66	55.0	16	13.3	3.78
24. Problemlerin çözümünde yöneticilerle işbirliği yapabilme	-	-	-	-	5	4.2	64	53.3	51	42.5	4.38
25. Okulda ders dışı sosyo-kültürel etkinlikler düzenleyebilme	-	-	1	0.8	5	4.2	73	60.8	41	34.2	4.28
TOPLAM ($\bar{X}$)											3.99

Tablo 4’de görüldüğü gibi, aday öğretmenler hizmet öncesi eğitim ölçeği “öğrenci, meslektaş, yönetici, veli ve toplumla ilişkiler” alt boyutunda hizmet öncesi eğitimlerinin “iyi düzeyde” ($\bar{X}=3.99$) olduğunu düşünmektedirler. Müzik öğretmeni adaylarının bu boyutta en yeterli olduklarını düşündükleri maddeler “okuldaki diğer öğretmenlerle sağlıklı iletişim kurabilme”, “içinde yaşanılan toplumun sosyokültürel özelliklerine etkin uyum sağlayabilme” ve “problemlerin çözümünde yöneticilerle işbirliği yapabilme” ($\bar{X} =4.38$) dir.

Tablo 5. Müzik Öğretmeni Adaylarının Hizmet Öncesi Eğitimin Yeterliğine İlişkin Cinsiyete Göre T-Testi Sonuçları

Değişken	Grup	N	$\bar{X}$	sd	t	p
Cinsiyet	Kız	73	3.88	118	1.149	.253
	Erkek	47	3.84	118		

Tablo 5’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin yeterliğine ilişkin algılarının cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) saptanmıştır.

Tablo 6. Mezun Olunan Lise Türü Değişkenine Yönelik Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Değişken	Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Mezun Olunan Lise Türü	Gruplar arası	.115	2	.058	1.480	.232
	Grup içi	4.548	117	.039		
	Toplam	4.663	119			

Tablo 6 ’da görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin yeterliğine ilişkin algılarının mezun oldukları lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı ($p>0,05$) saptanmıştır.

Sonuç ve Tartışma

Müzik öğretmeni adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin yeterliklerine ilişkin algı düzeylerinin genel olarak 3.86 “yüksek” düzeyde olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin yeterliklerine ilişkin algılarının cinsiyetlerine ve mezun oldukları lise türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ($p>0,05$) saptanmamıştır. İlgili literatür incelendiğinde araştırma sonucunu destekler nitelikte benzer sonuçlar karşımıza çıkmaktadır. Kozikoğlu ve Senemoğlu tarafından (2016) yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitimlerinin belirlenen yeterlikleri kazandırmada yeterli olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. Ancak diğer alanlarda yapılan farklı araştırma sonuçlarıyla da karşılaşmaktayız. Eraslan’ın (2009) yapmış olduğu çalışmada öğretmenler adayları lisans dönemlerinde almış oldukları matematik derslerini ilköğretimde yaptıkları uygulamalar açısından yetersiz bulmuşlardır. Keskin (2013) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri bölümlerde mesleki uygulama ve etkinliklerden memnun oldukları; ayrıca cinsiyet değişkeni bakımından öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri arasında farklılık meydana gelmediği görülmüştür.

Kaliteli eğitim- öğretim faaliyetlerinin gerçekleşebilmesi mesleki açıdan yeterli ve donanımlı öğretmenler tarafından sağlanabilir. Bu nedenle hizmet öncesi eğitim dönemi önemsenerek öğretmen adaylarının eksikliklerinin belirlenmesi ve bu yönde gerekli tedbirlerin alınması gerektiği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Bullough, R. V. (1997). Practicing theory and theorizing practice. In J. Loughran, & T. Russell (Eds.), *Purpose, Passion And Pedagogy In Teacher Education* (pp. 13–31). London: Falmer Press.
- Darling-Hammond, L. (2000). How teacher education matters. *Journal of Teacher Education*, 51(3), 166–73.

- Doğan, T. ve Çoban, A.E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Eğitim ve Bilim*, 34(153),157-168.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Üzerine Görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 3(1), 207–221.
- Haycock, K. (1998). Good teaching matters: how well qualified teachers can close the gap, *Thinking K-16*, 3 (2).
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Keskin. Y. (2013). Mesleki yeterliklerin kazanılma sürecinde öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Turkish Studies* , 8(3), 319-339.
- Kozikoğlu, İ. ve Senemoğlu, N. (2016). *Öğretimin ilk yılı: mesleğin ilk yılındaki öğretmenlerin karşılaştıkları güçlükler, hizmet öncesi eğitim yeterlikleri ve mesleğe adanmışlıkları* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Küçükahmet, L. (1993). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Şişman, M. (2011). *Eğitim bilimine giriş (8.baskı)*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yaşar, M., Karabay, A ve Bilaloğlu, R.G.(2013) “Şimdi ben öğretmen mi oldum?” Öğretmenlik kimliğinin oluşmasında etkili olan etkenlere yönelik öğretmen adaylarının görüşleri. *Turkish Studies*,8(7),269-282.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

1883

MARMARA
ÜNİVERSİTESİ